حوکمی باوەڕ بە کتێبەکانی خوای گەورە

[kurdish – کوردی – كردي]

دەستەیەک لەزانایان

وەرگێڕانی: عبد السلام محمد پشدەری

پێداچوونەوەی: پشتیوان سابیر عەزیز

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ حكم الإيمان بكتب الله ﴾

« باللغة الكردية »

جماعة من العلماء

ترجمة: عبد السلام محمد بشدري

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2012 - 1433

IslamHouse.com

حوكمی باوەڕ بە كتێبەكانی خوای گەورە

سوپاس وستایش بۆ خوای گەورە ومیهرەبان، درود وصەڵات وسەلام بۆ سەر گیانی پێشەوای مرۆڤایەتی محمد المصطفى وسەرجەم هاوەڵ وشوێنكەوتوانی هەتا هەتایە .

پێناسەی كتێبەكان :

كتێبەكان كۆی كتێبن، و كتاب چاوگی (كتب، يكتب، كتابا) زمانی عەرەبیە، پاشان (مكتوب و كتاب) بەوەوە ناونراون لە بنەمادا ناوون بۆ لاپەڕە لەگەڵ ئەوەی كە تێیدا نووسراوە، وەك خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ يَسۡـَٔلُكَ أَهۡلُ ٱلۡكِتَٰبِ أَن تُنَزِّلَ عَلَيۡهِمۡ كِتَٰبٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِۚ﴾ [النساء:١٥٣] واتە : ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم) خاوەنانی كتێب داوای ئەوەت لێدەكەن كە لە ئاسمانەوە كتێبێكیان بۆ دابەزێنیت .

كتابا : لێرەدا بەمانی پەڕاوێك دێت كە شتی تێیدا نووسرا بێت.

مەبەستیش لە (كُتُب) لەم بابەتەی ئێمەدا : ئەو كتێب و پەڕاوانەیە كە پێك هاتووە لەگوفتار و ووتاری خوای گەورە كە وەحی و سرووشی كردووە بۆ پێغەمبەرەكانی (سەلامی خوایان

لـێ بێت) " جا چی وەك تـەورات بـەنووسرراوی ناردبێتـی، یان وەك قورئـانـی پیرۆز لـەڕێگای وەحیـەوە جوبرەئیل بـەدەمیی خوێندبێتیـەوە بۆ پێغـەمبـەر (صلـی اللـه علیـه وسلم) و پاشان وەك هـەر کتێبێکی تر نووسرابێتـەوە .

حوكمی باوەڕهێنان بە کتێبەکان :

باوەڕهێنان بـەهـەموو ئـەو کتێبانـەی کـە خوای گـەورە ناردوینتیـە خوارەوە بۆ پێغـەمبـەرەکانـی ڕوکنێکی گـەورەیـە لـەڕوکنـەکانـی باوەڕ وبنـەمایـەکی گـەورەی بنـەماکانـی دینیشـە، باوەڕ وەرناگیرێت و جێ بـەجێ نابێت بـەبێ باوەڕهێنان بـەم کتێبانـە، ئـەمـەش دەقـەکانـی قورئان و سوننـەت بـەڵگـەن لـەسـەری :

بـەڵگـەکان لـە قورئـانـی پیرۆز : خوای گـەورە ئـەفـەرمووێت : ﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَـٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَـٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبۡلُۚ وَمَن يَكۡفُرۡ بِٱللَّهِ وَمَلَـٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَـٰلَۢا بَعِيدًا﴾ [النساء :١٣٦] واتـە : ئـەی کـەسانێك کـە باوەڕتان هێناوە بـەردەوام بن لـەسـەر باوەڕ بـە خوداو پێغـەمبـەرەکـەی و بـەو قورئـانـەی ناردوویـەتیـە خوارەوە، بۆ فروستادەکـەی وە بـەو کتێبانـەش کـە پێشتر ناردوویـەتیـە خوارەوە، وە هـەر کـەسێك بێ باوەڕ بێت بـەخوا و بـە

فریشتەکانی و بە کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی و ڕۆژی دوایی ئەوە بەڕاستی گومڕابووە بەئەوپەڕی گومڕایی.

خوای گەورە لەم ئایەتە پیرۆزەدا فەرمانی کردووە بە بەندە باوەڕدارەکانی کەبەتەواوەتی بچنە ناو هەموو باوەڕ وبەش وئەرکانەکانیەوە، فەرمانی کردووە بەباوەڕهێنان بە خوای گەورە (اللە) وبە پێغەمبەرەکەی محمد (صلی اللە علیە وسلم) وە باوەڕهێنان بەو کتێبەشی کە هاتوەتە خوارەوە بۆی کە قورئانی پیرۆزە، وەبە سەرجەم ئەو کتێبانەشی کە پێشووتر هاتونەتە خوارەوە : وەك تەورات، و ئینجیل، وزەبور، وە لەکۆتای ئایەتەکەشەوە ئەوەی ڕوونکردوەتەوە هەرکەس باوەڕی نەبێت بە ڕوکنێك لەڕوکنەکانی ئیمان ئەوە بە گومڕاییەکی تەواو گومڕا بووە، ویاخی بووە ودەرچووە لە ڕێگای ڕاست، گومانیشی تێدا نییە کە یەکێك لەڕوکنەکانی ئیمان، باوەڕ هێنانە بە کتێبەکانی خوای گەورە .

لەجێگایەکی تردا خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَلَـٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ وَٱلْكِتَـٰبِ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ [البقرة :١٧٧] واتە : کرداری چاك و کاری باش تەنها بریتی نیە لە ڕووکردنتان بەرەو ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا (چونکە جولەکە زۆر لەسەر گۆڕانی قیبلە دووان و

پڕوپاگەندەی زۆریان کرد)، بەڵکو کرداری چاك و کاری باش بریتیە لەوەی کە ئادەمیزاد باوەڕی هێنابێت بە خواو بە ڕۆژی دوایی و بە فریشتەکان و بەکتێبەکان و بە پێغەمبەران ..

خوای گەورە لەم ئایەتە پیرۆزەدا ئەوەی ڕوونکردوەتەوە کە حەقیقەتی کاری ڕاست و دروست بریتیە لە : باوەڕهێنان بەو ڕوکنانەی کە باسی کردووە، لەگەڵ کارکردن بەڕەوشتی کاری خێر وچاکەی ئەو کارە باشانەی کە لەئایەتەکەدا هاتووە، یەکێکیش لەو ڕوکنانەی کەباسی کردووە باوەڕ هێنانە (بە کتێبەکانی خوای گەورە) .

(ابن كثير) ئەڵێت : مەبەست لە (كتاب) لەم ئایەتە پیرۆزەدا سەرجەم ئەو کتێبانەیە کە دابەزیوون بۆ سەر پێغەمبەران، هەتا پەروەردگار ئایەتەکەی کۆتایی هێناوە بە پیرۆزترین وبەڕێزترینیان کە قورئانی پیرۆزە، باڵادەستە بەسەر گشت کتێبەکانی پێش خۆیدا {تەفسیری ابن كثير (٢٩٧/١)} .

وە لەپێناو جێ بەجێکردنی باوەڕهێنانیش بەسەرجەم کتێبەکان، خوای گەورە فەرمانی کردووە بە بەندە باوەڕدارەکانی بانگی ئەهلی کتاب (لەجولەکە و گاورەکان) بکەن پێیان بڵێن : ﴿ قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِيَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن

رَّبِّهِمۡ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ﴾ [البقرة :١٣٦] واتە : ئەی (باوەڕداران) بڵێن بڕوامان هێنا بە خواو بەو قورئانەی کەبۆ خۆمان نێرراوەتە خوارەوە، وە بەو نامەیەی کە نێرراوە بۆ ئیبراهیم وئیسماعیل وئیسحاق ویەعقوب وکوڕەکانی یەعقوب، وە بەوەی کەدراوە بەمووسا وعیسا، وە بەوەی کە دراوە بەهەموو پێغەمبەران لەلایەن پەروەدگاریانەوە، جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامێکیاندا وە ئێمە فەرمانبەرداری خواین .

ناوەڕۆکی ئەم ئایەتە پیرۆزە باس لەوە دەکات کە باوەڕداران باوەڕیان هەیە بەوەی هاتوەتە خوارەوە بۆیان بەهۆی پێغەمبەری خوداوە (صلی اللە علیە وسلم) وە باوەڕیشیان هەیە بەو کتێب و پەڕاوانەیشی دابەزیووە بۆ گشت ئەو پێغەمبەرانەی کە ناویان هاتووە لەئایەتەکەدا، وە ئەوەیشی کە هاتوەتە خوارەوە بۆ سەر پێغەمبەران بە شێوەیەکی گشتی، وە باوەڕداران هیچ جیاوازی ناکەن لەنێوان پێغەمبەراندا کە باوەڕیان بەهەندێکیان هەبێت وبەهەندێکی تریشان نەیانبێت، بەڵکو بە بێ جیاوازی باوەڕی تەواویان هەیە بەسەرجەم پێغەمبەران و ئەو کتێبانەیشی کە هاتوەتە خوارەوە بۆیان .

ئایەتەکانی قورئانی پیرۆزیش لەم بارەیەوە زۆرن وبەوەندە کۆتایی پێ دەهێنین .

بەڵگەکانیش لە سوونەت کە باس لە واجبی باوەڕهێنان بە سەرجەم کتێب وپەڕاوە ئاسمانیەکان دەکەن زۆرن، باوەڕهێنان پێیان ڕوکنێکی گەورەیە لە ڕوکنەکانی ئیمان، ئەوەیشی بەڵگەیە لەسەر ئەمە فەرموودە بەناوبانگەکەی جوبرەئیلە کە هات بۆلای پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) وپرسیاری ڕوکنەکانی ئیمانی لێکرد، پێغەمبەریش (صلی الله علیه وسلم) لەوەڵامیدا باسی : باوەڕهێنان بەسەرجەم کتێبەکانی کرد لەگەڵ باوەڕهێنان بە ڕوکنەکانی تری ئیمان، کە پێشتر بەووردی باسی ئەو فەرموودەیەمان کرد و پێویست ناکات جارێکی تر لێوەی بدوێین .

بەمەش ئەوە ڕوون بوویەوە کەباوەڕ هێنان بە سەرجەم کتێبەکان واجبن لەسەر باوەرداران، وە باوەڕ بەوەش کە هەموویان لەلایەن خوای گەورەوە بەهەق وبۆ هیدایەت دانی مرۆڤەکان وڕێگا ڕووناك کردنەوەیان دابەزیوون بۆ سەر پێغەمبەران (سەلامی خوایان لێ بێت)، وە هەرکەس بەدرۆیان بزانێت (پێش دەستکاری کردنیان) یان ئینکاری شتێکیان بکات ئەوە بێباوەڕ بووە بە خوای گەورە ولەئاین دەرچووە .

سوود وبەروبوومی باوەڕ بە کتێبەکان :

باوەڕ بە کتێبەکان کاریگەری گەورەیان هەیە لەسەر باوەڕدار، لەوانەیش :

١-شوكر وسوپاسی خوای گەورە کردن لەسەر ئەو لوتف وڕەحم و میهرەبانیەی کە کردویەتی لەگەڵ دروستکراوەکانی وگرنگی پێدانیان، بەوەی ئەو کتێب وپەڕاوانەی بۆ دابەزاندووە تاوەکو ڕێپیشاندەریان بێت وئیرشادیان بکات بۆ خێر و چاکەی دونیا ودواڕۆژیان .

٢-دەرکەوتنی حیکمەتی خوای گەورە ومیهرەبان، بەوەی پەروەردگار لەم کتێبانەدا بۆ هەر گەل و نەتەوەیەك ئەوەی پێویستی کردبێت بۆیان لە شەریعەت وبەرنامەی ژیان لەکاتی خۆیدا بۆی ناردوون، وە کۆتا کتێبیشیان قورئانی پیرۆز بوو کە شایانی هەموو دروستکراوەکانیەتی لەهەموو چەرخ وسەردەم وجێگایەکدا هەتا ڕۆژی دوایی .

٣-ئیثباتکردن و جێگیرکردنی صیفەتی کەلام بۆ خوای گەورە، وە باوەڕ بەوەیش کە کەلام وگوفتاری ئەو لەکەلام وگوفتاری دروستکراوەکانی ناکات، وە سەرجەم دروستکراوەکانیش دەستەوسانن لەهێنانی شێوەیەك لەم قوئان وکەلامی خوای گەورەیــە .

خوای گەورە لەگوناهی هەموومان خۆش بێت .